

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Abielu Lahutamine Ja Kooselu Lõpetamine](#) > [Italy](#)

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Lahutust käsitlevad õiguslikud nõuded on sätestatud seaduses (vt punkt 2). Kohus peab veenduma, et on täidetud õiguslikud tingimused abielu lahutamise määrase tegemiseks.

Seda tuleb kontrollida isegi juhul, kui mõlemad abikaasad esitavad ühise avalduse abielu lahutamiseks. Abikaasadevaheline kokkulepe ei ole iseenesest veel alus abielu lahutamiseks – seega puudub Itaalias tegelikult võimalus lahutada abielu vastastikusel kokkuleppel: kohus peab alati enne lahutuse võimaldamist tegema kindlaks avalduse esitamise aluseks olevad asjaolud.

Kui abielu sõlmiti tsiviilseadustiku alusel, siis on lahutusega abielu lõpetatud. Kui pooled abiellusid kirikus ning abielu registreeriti nõuetekohaselt sündide, abielude ja surmade tsiviilregistris, lõpetab lahutus abielu tsiviilõiguse tähenduses. Menetluses peab osalema prokurör.

Allikad: 1. detsembri 1970. aasta seadus nr 898, nagu seda on muudetud 1. augusti 1978. aasta seadusega nr 436, 6. märtsi 1987. aasta seadusega nr 74 ja 6. mai 2015. aasta seadusega nr 55.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Ükskõik kumb abikaasa võib esitada avalduse lahutuse saamiseks järgmistel alustel:

1) kui pärast abiellumist mõistetakse tema abikaasa lõpliku kohtuotsusega süüdi eriti raskes kuriteos, mille ta pani toime kas enne või pärast abiellumist, nimelt:

- talle mõistetakse eluaegne vangistus või enam kui 15-aastane vangistus – mis võib sisaldada mitut karistust – tahtliku kuriteo eest, välja arvatud poliitiliste õigusrikkumiste eest või spetsiaalse moraalse ja sotsiaalse väärtusega motiividel (*motivi di particolare valore morale e sociale*) toime pandud õigusrikkumiste eest;

- talle mõistetakse vabadusekaotuslik karistus intsesti eest (karistusseadustiku artikkel 564) või seksuaalkuritegude eest vastavalt artiklitele 609 *bis* (seksuaalne kuritarvitamine), 609 *quarter*, 609 *quinqüies* või 609 *octies* (mis kehtestati 15. veebruari 1996. aasta seadusega nr 66);

- talle mõistetakse vabadusekaotuslik karistus poja või tütre mõrva eest või abikaasa, poja või tütre mõrvakatse eest;

- talle mõistetakse vabadusekaotuslik karistus, kui ta mõisteti süüdi kahel või enamal juhul üliraske kehavigastuse tekitamises, perekonna toetamise kohustuse mittetäitmises, perekonnaliikmete või alaealiste väärkohtlemises või otsusevõimetute isikute lubamatus mõjutamises oma abikaasa või laste arvel, välja arvatud juhul, kui lahutuse taotleja on samuti süüdi mõistetud kui kuriteo kaasosaline või kui paar on kooselu jätkanud;

2) järgmiste juhtudel:

- teine abikaasa on õigeks mõistetud punkti 1 alapunktides b ja c nimetatud intsestis või seksuaalses kuritarvitamises ning kui kohus teeb kindlaks, et kostja ei sobi edasi elama koos perega või pöörduma tagasi pere juurde;

- abikaasade lahuse - kas siis vastastikusel kokkuleppel või ühe poole avalduse alusel - on kestnud katkematu:

1. vähemalt 12 kuud pärast seda, kui nad pöördusid kohtu poole lahusemenetluse algatamiseks;
2. kuus kuud, kui tegemist on lahusega vastastikusel kokkuleppel, sealhulgas juhul, kui vaidlustatud kohtuotsuse suhtes jõutakse üksmeelele;
3. või kuus kuud pärast advokaadi osalusel toimunud läbirääkimiste käigus saavutatud lahusekokkuleppes kinnitatud kuupäeva või perekonnaseisuametis sõlmitud lahusekokkuleppe kuupäeva;

- kriminaalmenetlus seoses ühe punkti 1 alapunktides b ja c loetletud kuriteoga katkestati, sest kuritegu aegus, kuid lahutust menetlev kohus tuvastab, et kuritegu iseenesest oleks andnud alust võtta isik kriminaalvastutusele;

- intsestiga seotud kriminaalmenetlus lõpetati järeldusega, et kriminaalvastutus puudus, sest teoga ei kaasnenud n-ö avalikku skandaali;

- teine abikaasa on välisriigi kodanikuna lahutanud või tühistanud abielu välismaal või sõlminud välismaal uue abielu;

- abielus ei ole jõutud suguaktini;

- üks abikaasadest on ametlikult vahetanud sugu - sel juhul võib lahutusavalduse esitada kas sugu vahetanud isik või teine abikaasa.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui kõrvale jätta kriminaalõiguse kohased stsenaariumid (mis hõlmavad lisaks rasketes kuritegudes süüdimõistmisele veel ka juhtumeid, kus isik mõistetakse õigeks piiratud süüdivuse alusel, kuriteo aegumise juhtumeid või intsestijuhtumeid, kus puudub kriminaalvastutusele võtmiseks vajalik objektiivne nõue), võivad lahutuse põhjused olla järgmised: lahuse, teise abikaasa poolne abielu tühistamine või lahutamine või uue abielu sõlmimine välismaal, abielus suguaktini mitte jõudmine ja soovahetus.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Abielu lahutamine hõlmab järgmist.

Kõigepealt lõpetatakse abielulised suhted: abikaasadest saavad taas vallalised isikud, kellel on õigus uuesti abielluda.

Naisele ei jää abikaasa perekonnanime, kui ta on selle lisanud enda perekonnanimele. Kuid taotluse alusel võib kohus lubada naisel jätta alles abikaasa perekonnanime lisaks enda perekonnanimele, kui tõendatakse, et see on naise või laste huvides põhjustel, mille alusel on see õigustatud.

Lahutusega ei lõpe hõimlus ning eelkõige ei kao sellega keeld abielluda otseliinis hõimlasega (tsiviilseadustiku artikli 87 lõige 4).

Välismaalasest abikaasa ei jää ilma kodakondsusest, mille ta abiellumise teel sai.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Lahutusega lõpeb seaduses sätestatud varaühisus (varaühisus (*comunione legale*) hõlmab kõiki abikaasade poolt abielu jooksul ühiselt või eraldi tehtud oste, välja arvatud ostetud isiklike asju, mis on loetletud tsiviilseadustiku artiklis 179) ja peatatakse ka mis tahes säästud, mis on kogutud perekonna vajadusi silmas pidades (*fondo patrimoniale*). Kuid sellised säästud jäävad alles seni, kuni kõik lapsed on saanud täisealiseks. Lahutus ei mõjuta muude kokkulepetega hõlmatud ühisvara (*comunione ordinaria*; näiteks kaupu, mis on soetatud enne abielu proportsionaalselt või mis on soetatud abielu käigus, kui oli kokku lepitud, et abielu jooksul

hoitakse abikaasade vara eraldi (*separazione dei beni*): seda liiki varaühisus võidakse lõpetada ühe abikaasa taotluse alusel.

Alaealise lapsega koos elavale vanemale võidakse anda õigus elada edasi abikaasade endises kodus, kui sellesse kodusse elama jäämine on lapse huvides.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Lahutust menetlev kohus määrab alaealise lapse ühise isikuhooldusõiguse. Vaid erandjuhtudel antakse lapse ainuhooldusõigus ühele vanemale. Kohus määrab ka kindlaks reeglid selle kohta, kui palju aega saab laps veeta selle vanemaga, kellega ta koos ei ela; annab suuniseid lapse vara valitsemise kohta ning kehtestab igakuise toetuse, mida makstakse koos lapsega elavale vanemale lapse ülalpidamiseks.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Abielu lahutamise korral määrab kohus poole taotluse alusel korrapärase elatise sellele poolele, kellel puuduvad piisavad vahendid või kes ei suuda neid vahendeid hankida objektiivsetel põhjustel. Elatise maksmise kohustus kaob, kui elatise saaja uuesti abiellub. Kui mõlemad pooled sellega nõustuvad, võib elatist maksta ka ühekordse tehingu kaudu, andes kinnisvara omandiõiguse üle elatist saavale abikaasale (täpsemat teavet saab teabelehel [„Elatisnõuded - Itaalia“](#)).

Abikaasa, kes ei maksa lahuselu korral või pärast lahutust elatist, paneb toime kuriteo, milleks on oma perekonna abistamisest kõrvalehoidmine (karistusseadustiku artikkel 570).

Muud tagajärjed. Abikaasal, kes on lahutatud, kuid ei ole uuesti abiellunud, ja kellel on õigus saada elatist, on õigus saada oma osa ka mis tahes lahkumishüvitisest, mida teisele abikaasale makstakse. Endise abikaasa surma korral on ülalpidamisel olnud endisel abikaasal õigus saada toitjakaotuspensioni või jagada seda pensiooni mis tahes hilisema ülalpidamisel olnud abikaasaga ning saada makseid lahkunud abikaasa pärandvarast, kui ta on finantsraskustes. Seadusega on elatist saaval abikaasal õigus seada abikaasa varale kohtulik hüpoteek või taotleda abikaasa vara konfiskeerimist, kui see on vajalik elatise maksmiseks.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu“ igapäevaelus?

Lahuselu tähendab, et seaduse kohaselt ei pea abikaasad enam koos elama. Pelgalt *de facto* lahuselu ei oma õigusjõudu (välja arvatud olukordades, mis tekkisid enne 22. mai 1975. aasta reformiseaduse nr 151 jõustumist).

Lahuselu ei muuda abielusuhteid kehtetuks, vaid nõrgendab neid.

Lahuselu võidakse võimaldada kohtumääruse alusel või see võib aset leida vastastikusel kokkuleppel.

Allikad: materiaaloiguse normid on sätestatud tsiviilseadustikus (artiklid 150 jj; pärandiga seotud küsimustes vt artiklid 548 ja 585).

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Kohtulik lahuselu – st lahuselu kohtumääruse alusel – eeldab järeldusele jõudmist selles, et abikaasad ei ole enam suutelised koos elama.

Kui see tingimus on täidetud, teeb kohus ühe abikaasa taotlusel lahuselumääruse ning seda isegi teise abikaasa soovide vastaselt.

Erandjuhul võib kohus määrata, et lahuselu eest vastutab üks abikaasadest: see mõjutab elatise määramist lahuselu jooksul ja pärast lahutust ning pärimisõigusi. Menetluses osaleb prokurör.

Lahuselu vastastikusel kokkuleppel põhineb abikaasadevahelisel kokkuleppel, kuid jõustub alles pärast kohtu heakskiidu saamist. Kohus peab tagama, et abikaasade poolt saavutatud kokkulepped vastavad perekonna esmatähtsatele huvidele. Eelkõige juhul, kui lapse isikuhooldusõigust ja ülalpidamist käsitlevad kokkulepped ei ole lapse huvides, kutsub kohus pooled uuesti kokku ja nõuab vajalike muudatuste tegemist. Kui pooled seda nõudmist ei täida, võib kohus keelduda lahuselu heakskiitmisest.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Isiklik suhe: lahuselu (kohtumääruse alusel või vastastikusel kokkuleppel) kaotab kohustuse pakkuda kooseluga seonduvat mis tahes liiki abi. Samuti kaotab kehtivuse isaduse eeldus. Naine ei jää ilma abikaasa perekonnanimest, kui ta on selle lisanud oma nimele, kuid mehe palvel võib kohus keelata naisel selle kasutamise, kui selline kasutamine võib tekitada mehele tõsist kahju. Samuti võib kohus lubada naisel hoiduda mehe perekonnanime kasutamisest, kui selline kasutamine võiks naist kahjustada.

Ühisvara omandiõigus: varaühisus lõpeb ühe abikaasa kadunuks või surnuks tunnistamisel, abielu kehtetuks tunnistamisel, lahutamisel või abielu tsiviilõiguslike tagajärgede lõppemisel, lahuselu korral, vara kohtulik jagamisel, abikaasade varasuhte muutmisel vastastikusel kokkuleppel või ühe abikaasa pankroti väljakuulutamisel.

Lahuselu korral lõpeb abikaasade varaühisus siis, kui kohus annab abikaasadele loa eraldi elada, või kuupäevast, mil kohtu eesistuja juures allkirjastatakse abikaasade vastastikusel kokkuleppel lahuselu protokoll, tingimusel et see kiidetakse heaks. Abikaasade lahuselu lubamise määrus saadetakse perekonnaseisuametisse, et varaühisuse lõppemise saaks registreerida.

Vanemlik vastutus: lahuselu lubav kohus, kes teeb otsuse alaealise lapse isikuhooldusõiguse kohta, määrab kindlaks lapse elatise summa, mida peab maksma see vanem, kes ei ela lapsega koos (kelle juures alaealine ei ela), või kui ühel vanemal on erandjuhul lapse ainuhooldusõigus, siis see vanem, kellele hooldusõigust ei antud. Kui määratakse kindlaks isikuid, kellel on õigus elada perekonna kodus, siis on lapsega elaval vanemal eelisõigus (vt täpsemalt teabeleht „[Vanemlik vastutus - Itaalia](#)“).

Elatise määramine: taotluse korral annab kohus sellele abikaasale, kes lahuselu eest ei vastuta, õiguse saada abikaasalt elatist, kui tal endal puuduvad piisavad sõltumatud vahendid. Puudust kannataval abikaasal on õigus saada elatist, st ülalpidamiseks vajalikku korrapäraselt makstavat summat isegi siis, kui tema on vastutav lahuselu eest (vt täpsemalt teabeleht „[Elatisnõuded - Itaalia](#)“).

Elatise automaatne kohandamine inflatsioonist tulenevalt on sõnaselgelt ette nähtud lahutatud paaride puhul. Kohtupraktikaga on seda laiendatud ka lahus elavatele paaridele.

Laste isikuhooldusõigust ning lastele ja abikaasale makstava elatise arvutamist käsitlevas kohtumääruses kehtestatud meetmeid võib hiljem muuta. Elatise mittemaksmine kujutab endast süütegu karistusseadustiku artikli 570 alusel.

Lahuselu koos vastutusega ja ilma vastutuseta: lahus elavatel abikaasadel, kes ei vastuta lahuselu eest, on jätkuvalt samasugune pärimisõigus, nagu koos elavatel abikaasadel.

Lahuselu eest vastutavatel abikaasadel on ainult õigus saada elatist surnud abikaasa pärandvarast ning sedagi ainult juhul, kui pärimismenetluse ajal oli neil õigus saada surnud abikaasalt elatist (tsiviilseadustiku artiklid 548 ja 585).

Muud tagajärjed: kohustuste täitmata jätmise korral annab lahuselu käsitlev kohtumäärus õiguse seada abikaasa varale kohtulik hüpoteek ning õigustatud isiku taotluse alusel võib kohus määrata vastutava abikaasa varade arestimise või teha määruse võlgade kinnipidamiseks töötasust.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine“ igapäevaelus?

Tsiviilseadustiku artikli 117 ja sellele järgnevate artiklite kohaselt võib abielu kehtetuks tunnistada mitmel eri juhul. Kehtetuse küsimuse käsitlemisel on kõige parem vaadelda kehtetuse aluseid ja iga juhtumi suhtes kohaldatavaid õigusakte.

Abielu on kehtetu, kui sellele on omane üks seaduses sätestatud puudus, kuid selle puuduse alusel abielu kehtetuks tunnistamiseks tuleb kohtule esitada hagi.

Abielu kehtetuks tunnistamise hagi ei kandu üle pärijatele, välja arvatud juhul, kui kohtuotsuse tegemine on juba käsil. Menetluses peab osalema prokurör.

Allikad: materiaalõiguse normid on sätestatud tsiviilseadustiku artiklites 117–129 *bis*.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu võib olla kehtetu järgmistel põhjustel (tsiviilseadustiku artikkel 117 jj):

1) üks abikaasadest oli ikka veel abielus: kehtetus on absoluutne ja võõrandamatu. Avalduse võib esitada ükskõik kumb abikaasadest, otsene üleneja sugulane, prokurör või õigustatud huvi omav mis tahes isik;

2) *impedimentum criminis*: abielu sõlmivad kaks isikut, kellest üks on süüdi mõistetud teise isiku abikaasa mõrvas või mõrvakatses. Kehtetus on absoluutne ja võõrandamatu ning sellele alusele võib tugineda ükskõik kumb abikaasadest, prokurör või õigustatud huvi omav mis tahes isik;

3) abielu ei saa sõlmida ühe abikaasa vaimse küündimatuse tõttu. Sellist küündimatust kinnitava määruse võib väljastada isegi pärast abielu sõlmimist, kui tõendatakse, et küündimatus eksisteeris juba abielu sõlmimise ajal. Abielu võib vaidlustada eestkostja, prokurör või õigustatud huvi omav mis tahes isik;

4) üks abikaasadest oli otsusevõimetu (*incapacità naturale*). Abielu võib vaidlustada see abikaasa, kes – kuigi teda ei ole tunnistatud teovõimetuks – tõendab, et ta oli abielu sõlmimise ajal otsusevõimetu. Avaldust ei saa esitada juhul, kui abikaasad on elanud koos üle aasta alates hetkest, mil avalduse esitaja vaimsed võimed taastusid;

5) üks abikaasadest oli alaealine. Avalduse võib esitada ükskõik kumb abikaasadest, prokurör või vanemad. Alaealise õigus esitada avaldus aegub, kui on möödunud aasta tema täisealiseks saamisest;

6) abikaasade vahel olid veresugulus- või hõimlussidemed, lapsendaja ja lapsendatu sidemed või põlvnemissidemed. Sellele alusele võib abielu kehtetuks tunnistamise taotlemisel tugineda ükskõik kumb abikaasadest, prokurör või õigustatud huvi omav mis tahes isik, välja arvatud siis, kui abiellumisest on möödunud vähemalt aasta ja kui tegemist on juhtumiga, mille puhul oleks võinud saada abiellumiseks vajaliku loa nendest sidemetest olenemata;

7) vägivald, hirm ja eksimus: nõusolek abiellumiseks saadi vägivaldla abil või selle tõttu, et abiellu astunu tundis erakordselt suurt hirmu sündmuste ees, mille üle tal puudus kontroll, või oli tegemist vale isikuga või eksiti abikaasa olulistest omadustes, nagu on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 122. Avalduse võib esitada abikaasa, kes andis eksliku nõusoleku abiellumiseks tulenevalt neist alustest, välja arvatud juhul, kui abikaasad on elanud koos aasta pärast seda, kui vägivaldlaht on möödunud või hirmuallikas kõrvaldatud või pärast seda, kui eksimus avastati;

8) simuleerimine: abielu võib vaidlustada ükskõik kumb abikaasadest, kui nad sõlmisid abielu, olles leppinud kokku mitte täita kohustusi või mitte teostada õigusi, mis tulenevad abielust. Abielu kehtetuks tunnistamise avaldus tuleb esitada ühe aasta jooksul pärast abiellumist. Sellist avaldust ei saa esitada, kui abikaasad on elanud mehe ja naisena koos pärast abiellumist kasvõi lühikest aega.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Kui abikaasad toimisid heas usus (st nad ei olnud abiellumise ajal takistustest teadlikud), arvatakse abielu kehtivaks kuni selle kehtetuks tunnistamiseni ning abielu saab kehtetuks tunnistada alates hetkest, mil selle kohta tehakse määrus (arvatava abielu põhimõte (*matrimonio putativo*)). Kehtetuks tunnistatud abielul on lastele samad tagajärjed nagu kehtival abielul, isegi kui mõlemad abikaasad toimisid pahauskselt.

Kohus võib ka ette näha, et üks abikaasadest teeb teisele korrapäraseid makseid maksimaalselt kolme aasta jooksul, kui teisel abikaasal puuduvad piisavad vahendid ja ta ei ole uuesti abiellunud.

Kui vaid üks abikaasa toimis heas usus, on abielul tagajärjed selle abikaasa ja võimalike laste kasuks. Pahauskselt toimunud abikaasa peab maksma õiglast hüvitist, mis vastab kolme aasta elatisele, ning maksma täiendavat elatist, kui ühelgi teisel isikul ei ole toetamiskohustust.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Itaalia valitsus sätestas 12. septembri 2014. aasta dekreetseaduses nr 132, mis kehtestati hiljem 10. novembri 2014. aasta seadusena nr 162, kaks uut alternatiivset kohtuvälisest menetlust:

1) pooled võivad koostada advokaadi juuresolekul (prokuröri eelneval heakskiidul või loal) läbirääkimiskokkuleppe (*convenzione di negoziazione assistita*) ja seega saada võimaluse lahendada vaidlus advokaatide abil kohtuväliselt kompromissiga. Seda võimalust saavad kasutada abikaasad, kes soovivad saavutada lahusele vastastikusel kokkuleppel, lõpetada oma abielu tsiviilõiguslikud tagajärjed või abielu lahutada või muuta oma lahusele või lahutuse tingimusi, isegi kui neil on alaealised lapsed või täisealised, kuid raske puudega või rahaliselt neist sõltuvad lapsed. Sel viisil saavad paarid vältida kohtumenetluse algatamist (artiklid 2 ja 6);

2) kui neil ei ole alaealisi lapsi või täisealisi, kuid raske puudega või rahaliselt neist sõltuvaid lapsi, on abikaasadele hiljuti antud võimalus sõlmida perekonnaseisuametis kokkulepe, milles kinnitatakse nende lahusele, abielu lahutamist või abielu tsiviilõiguslike tagajärgede lõpetamist või nende lahusele või lahutuse tingimuste muutmist (artikkel 12).

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Seda küsimust on reformitud 10. oktoobri 2022. aasta seadusandliku dekreediga nr 149 artikli 3 punktiga 33, millega lisati tsiviilkohtumenetluse seadustikku jaotis IV *bis* (isikuid, alaealisi ja perekondi käsitlevad menetlusnormid).

Nende muudatuste tulemusena lisati tsiviilseadustiku III peatükki uus II jagu, mis käsitleb lahusele, lahutamise või abielu tsiviilõiguslike tagajärgede lõppemise menetlusi, registreeritud kooselu lõpetamist ja vanemliku vastutuse teostamise reguleerimist ning asjaomaste tingimuste muudatusi.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 473 *bis* lõike 1 kohaselt tuleb avaldus esitada isikute, alaealiste ja perekonna asjade kohtule (*Tribunale per le persone, per i minorenni e le famiglie*), mille puhul teeb otsuse kohtukoosseis, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Asja arutamise ja läbivaatamisega võib siiski tegeleda kohtukoosseisu volitatud liige. Territoriaalse pädevusega kohus on lapse alalise elukoha järgne kohus, kui menetluse käigus tuleb võtta alaealise lapsega seotud meetmeid. Kõikidel muudel juhtudel kohaldatakse üldiseid territoriaalse pädevuse suhtes kehtivaid eeskirju ja seetõttu on kriteeriumiks kostja elukoht (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 473 *bis* lõige 11). Kui kostja asukohta ei ole võimalik kindlaks teha või kui ta elab välisriigis, on asja arutama pädev kohus hageja elukohajärgne kohus või kui hageja elab välisriigis, võib asja arutamise tegeleda mis tahes Itaalia kohus.

Esitav avaldus peab sisaldama järgmist:

1. selle kohtu nimetus, kellele avaldus esitatakse;
2. hageja ja kostja ees- ja perekonnanimi, sünnikoht ja -aeg, kodakondsus, elukoht või asukoht ning maksukohustuslasena registreerimise number, ning poolte ühiste alaealiste laste või täisealiste laste, kui need ei ole majanduslikult iseseisvad või kui neil on tõsine puue, ees- ja perekonnanimi, sünnikoht ja -aeg, kodakondsus, elukoht või asukoht, ning eespool nimetatud andmed teiste isikute kohta, kellega avaldus või menetlus on seotud;
3. seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi ning maksukohustuslasena registreerimise number ning viide volikirjale;
4. avalduse teema;
5. avalduse aluseks olevate faktiliste ja õiguslike asjaolude selge ja kokkuvõtlik kirjeldus koos nõuetega;
6. loetelu tõenditest, millele hageja soovib tugineda, ja dokumendid, mis lisatakse kohtuasja toimikule.

Avalduses tuleb viidata ka muudele menetlustele, mis käsitlevad täielikult või osaliselt sama avaldust või sellega seotud avaldusi. Avaldusele tuleb lisada ärakiri kõikidest asjaomase menetlusega seoses juba võetud

meetmetest, sealhulgas ajutistest meetmetest.

Avaldusele ja kostja vastusele tuleb alati lisada artikli 473 *bis* lõike 12 kolmandas lõigus nimetatud dokumendid, kuid eelkõige:

1. viimase kolme aasta maksudeklaratsioonid;
2. dokumentaalsed tõendid kinnis- ja vallasvara ning aktsiatega seotud asjaõiguste omamise kohta;
3. viimase kolme aasta panga- ja finantsaruanded.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 473 *bis* lõike 49 kohaselt võivad pooled lahuselumenetluse algatamise avalduses taotleda ka abielu lahutamist või abielu tsiviilõiguslike tagajärgede ja asjakohaste nõuete lõpetamist. Sel viisil esitatud avaldused loetakse vastuvõetuks pärast seaduses selleks ette nähtud tähtaja möödumist ja pärast lahuselu väljakuulutamise kohtuotsuse jõustumist.

Avaldus tuleb esitada pädevale kohtule koos selles osutatud dokumentidega.

Kolme päeva jooksul alates avalduse esitamisest määrab kohtu esimees ettekandja, keda võib volitada kohtuasja arutama, ning määrab poolte esimese kohtusse ilmumisega seoses kohtuistungi toimumise aja, kehtestades tähtaja ka kostja kohtusse ilmumiseks, mis peab toimuma vähemalt 30 päeva enne asjaomast kohtuistungit. Kostja psüühikahäirete või teovõimetuse korral määrab kohtu esimees talle spetsiaalse eestkostja.

Avalduse esitamise ja kohtuistungi vahele võib jääda kuni 90 päeva.

Artikli 473 *bis* lõige 51 reguleerib poolte ühiste avalduste menetlemist.

Artikli 473 *bis* lõikes 47 osutatud menetlustega seotud ühine avaldus tuleb esitada kummagi poole elu- või asukohajärgsele kohtule. Mõlemad pooled peavad avalduse allkirjastama ning see peab sisaldama ka üksikasju viimase kolme aasta tulude ja varade ning poolte kantavate kulude kohta ning järglaste ja majandussuhetega seotud tingimusi. Avalduse kaudu võivad pooled taotleda ka täielikult või osaliselt oma varaliste suhete reguleerimist. Kui nad soovivad kasutada võimalust asendada kohtuistung kirjalike märkmete esitamisega, peavad nad seda oma avalduses taotlema, märkides, et nad ei soovi ära leppida ja artikli 473 *bis* lõike 13 kolmandas lõigus nimetatud dokumente esitada. Pärast avalduse esitamist määrab kohtu esimees kindlaks kohtuistungi toimumise aja poolte ärakuulamiseks ettekandja-kohtuniku poolt ning korraldab dokumentide saatmise prokurõrile, kes esitab oma arvamuse hiljemalt kolm päeva enne kohtuistungi toimumise kuupäeva. Kohtuistungil esitab kohtunik pärast poolte ärakuulamist ja nende leppimise mittesaavutamise soovi teadmiseks võtmist kohtuasja otsustamiseks. Kohtunik võib alati vajaduse korral küsida selgitusi ja paluda pooltel esitada artikli 473 *bis* lõike 12 kolmandas lõigus osutatud dokumendid. Kohtukoosseis koostab kohtumääruse, millega ta kinnitab pooltevahelised kokkulepped või võtab need teadmiseks. Kui kokkulepe on vastuolus laste huvidega, kutsub ta pooled kohtusse, märkides, millised muudatused tuleb vastu võtta, ning lükkab sobimatu lahenduse korral avalduse selle praegusel kujul tagasi. Kui esitatakse ühine avaldus muuta tingimusi, mis on seotud vanemliku vastutuse teostamisega laste suhtes ja rahalise toetusega lastele või pooltele, määrab kohtu esimees ettekandja, kes pärast prokurõrilt arvamuse saamist annab aru kohtu kodadele. Ühise taotluse korral annab kohtunik korralduse poolte isiklikuks kohtusse ilmumiseks ja ka kui uute kavandatavate tingimuste kohta on vaja selgitusi.

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Riigilt on võimalik saada tasuta õigusabi (*patrocinio a spese dello Stato*) ning kasutada seega seaduslikku esindamist, ilma et tuleks tasuda advokaaditasusid ja muid kohtukulusid. Tasuta õigusabi on kättesaadav ka Itaalias seaduslikult elavatele välisriigi kodanikele. Abikõlblikkuse tingimused on esitatud 30. juuli 1990. aasta seaduses nr 217 ja tasuta õigusabi käsitleval teabelehel. Tasuta õigusabi taotlus tuleb esitada asjaomasele advokatuurile (*consiglio dell'ordine degli avvocati*); vt advokatuuri veebisaidid (näiteks Rooma advokatuuri veebisait) ja justiitsministeeriumi veebisait.

Allikad: 30. juuli 1990. aasta seadus nr 217, nagu seda on muudetud 29. märtsi 2001. aasta seadusega nr 134.

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Lahuselu, lahutust või abielu kehtetuks tunnistamist käsitleva määruse saab edasi kaevata. Apellatsioonkaebus esitatakse avalduse vormis, mis peab sisaldama tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 342 ette nähtud teavet.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Konkreetses liikmesriigis enne 1. augustit 2022 tehtud kohtuotsuseid täidetakse teistes liikmesriikides määruses (EÜ) nr 2201/2003 (Brüsseli IIa määrus) sätestatud kohtuotsuste tunnustamist käsitlevate ühtsete normide alusel. Pärast 1. augustit 2022 tehtud kohtuotsuseid tunnustatakse ELi liikmesriikides vastavalt hilisemale, 25. juuni 2019. aasta määrusele (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserööve (Brüsseli IIb määrus).

Mõlema määruse kohaselt toimub abieluasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamine automaatselt. Lahutuse, lahuselu ja abielu kehtetuks tunnistamise otsused, mida ei ole enam võimalik päritoluliikmesriigis edasi kaevata, täidetakse koos asjakohase tõendiga, ilma et oleks vaja ajakohastada taotluse saanud liikmesriigi rahvastikuregistri kandeid. Abieluasjades sõlmitud kohtuväliseid kokkuleppeid (näiteks 12. septembri 2014. aasta dekreetseaduses nr 132 (mis kehtestati hiljem 10. novembri 2014. aasta seadusena nr 162) sätestatud menetluse tulemusel sõlmitud läbirääkimiste kokkuleppeid) täidetakse samuti ELis, tuginedes Brüsseli IIb määrusele.

Mis tahes huvitatud isik võib taotleda otsust selle kohta, kas välisriigi kohtuotsust tuleb või ei tule tunnustada. Kohtuotsuse tunnustamisest keeldumise põhjused on sõnaselgelt ja ammendavalt sätestatud kohaldatavates õigusnormides. Avaldus tuleb hagiavalduse (*ricorso*) kujul esitada apellatsioonikohtule (*corte di appello*), kellel on territoriaalne pädevus kohtuotsuse täitmise kohas, nagu on ette nähtud Itaalia siseriiklikus õiguses. Kohus teeb otsuse viivitamata – ta võib teise poole ära kuulata, aga ei pea seda tegema – ning otsusest antakse hagejale teada. 1. septembri 2011. aasta seadusandliku dekreeidi nr 150 (nagu seda on muudetud seadusandliku dekreediga nr 149/2022) artikli 30 *bis* kohaselt toimub menetlus kohtu kodades ilma teise poole osaluseta.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Kohtu kodades tehtud otsuse võib edasi kaevata 60 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest.

Vastuväite kohta tehtud otsuse võib omakorda edasi kaevata kassatsioonikohtusse (vt määruse lisad).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Itaalia on määruse (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas (Rooma III määrus) osaline. Välisriike puudutavate asjaoludega seotud lahutus- ja lahuselumenetluste suhtes kohaldatakse õigust, mille pooled on valinud vastavalt määruse artiklitele 5, 6 ja 7, ning valikuvõimaluse puudumise korral õigust, mis on kindlaks määratud artiklis 8 sätestatud siduvate tegurite abil. Tuleb arvestada asjaomase määrusega sätestatud välisriigi õiguse kohaldamisele seatud ühtseid piiranguid.

31. mai 1995. aasta seaduse nr 218, millega reformitakse Itaalia rahvusvahelist eraõigust, nagu seda on muudetud seadusandliku dekreediga nr 149/2022 ja mis on kohaldatav iga kord, kui ühtne Euroopa rahvusvaheline eraõigus ei ole kohaldatav, artikkel 31 viitab samuti täielikult määruses nr 1259/2010 ette

nähtud normidele, täpsustades, et pooled võivad kohaldatava õiguse kindlaks määrata vastastikusel kirjalikul kokkuleppel asjaomase määruse artikli 5 tähenduses ning et see võib toimuda ka menetluse käigus kuni poolte esmakordseks kohtusse ilmumiseks peetava kohtuistungi lõpuni, isegi kui abikaasad esitavad kohtuprotokollil lisamiseks avalduse kas isiklikult või seadusliku esindaja vahendusel.

See veebileht on osa portaalist „[Teie Euroopa](#)“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

■ Viimati uuendatud: 10/12/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.